
Biti ili ne biti ponosan: pitanje za policajce

Datum

okt. '12.

03.

"Postoji činjenica koja dodatno otežava stanje, ne samo po predmetu održavanja Parade ponosa, već uopšte u radu policijske službe u Srbiji" upozorava istraživač BCBP Saša Đorđević u autorskom tekstu za Peščanik.

The power of one, photo by Oded Balilty

Policijski službenici u Srbiji su poslednjim izmenama Zakona o policiji dobili mogućnost da samostalno odbiju da rade, ukoliko nemaju sve uslove da izvrše zadatak ili im je ugrožen život. Najave i realizacija štrajka policajaca proteklih godina dokaz su da oni nisu zadovoljni svojim položajem.

Visoko rizični događaj kao što je Parada ponosa direktno ugrožava život policijskog službenika. Time su ispunjeni svi uslovi za njihovo odbijanje rada. Ovakva zakonska odredba je u potpunoj suprotnosti sa idejom i misijom policijske službe, ali i vizijom razvoja MUP-a koji treba da deluje kao servis svih građana garantujući im bezbednost.

U poslednje četiri godine, početkom oktobra se uvek raspravlja o konačnom ishodu Parade ponosa. Za neke je taj događaj bezbednosni problem, za druge moralna pretnja, a za treće osnovno ljudsko pravo. Policija je uvek u središtu te rasprave. Ona je zadužena za realizaciju najvećeg broja bezbednosnih zahteva održavanja Parade ponosa. Policijski službenici zakonski moraju da bezbednosno zaštite život, prava, slobodu i lični integritet

---

ljudi. Policijski posao je i podrška vladavini prava. Održavanje Parade ponosa je upravo sve to.

Policijska služba je zbog svog učešća u zaštiti slobode okupljanja 2010. bila pohvaljena od Evropske komisije. Sledeće godine, dva (jedan reprezentativni: Policijski sindikat Srbije) od četrnaest policijskih sindikata tražili su zabranu Parade ponosa, jer je ona nepotrebna i ugrožava javni red i mir. Takvim stavom je zaštita ljudskih prava postala nevažna, a bezbednost policajaca najvažnija, jer kako ističe Policijski sindikat policije: „neki političari su nemoćni da kažu ne“. Nepunih mesec dana nakon neodržavanja Parade ponosa, policijski službenici su dobili zakonsku mogućnost da odbiju da rade.

Vlada Republike Srbije je po hitnom postupku, 26. oktobra 2011. godine, u skupštinsku proceduru uputila predlog izmena Zakona o policiji sa sledećim obrazloženjem: „Zbog trenutne bezbednosne situacije i neadekvatnih uslova za rad policijskih službenika u Srbiji“. Isti razlozi bezbednosne procene navođeni su prošle godine kada su zabranjeni i svi ostali skupovi u vreme održavanja Parade ponosa. Javna rasprava o izmenama zakona je izbegnuta jer, prema mišljenju Vlade, usvajanje izmena zakona normalnom procedurom i putem javne rasprave „prouzrokuju štetne posledice po bezbednost zemlje i rad organa i organizacija“. Međutim, to nije jedina stvar koja zabrinjava.

Postoji činjenica koja dodatno otežava stanje, ne samo po predmetu održavanja Parade ponosa, već uopšte u radu policijske službe u Srbiji. Parada ponosa je samo dokaz spremnosti policije da reaguje i kada su u pitanju najosetljiviji problemi društva. U slučaju da zaposleni u MUP-u odbije da radi, na šta ima zakonsko pravo prema novim izmenama Zakona o policiji (član 138a, stav 10), zbog neposredne opasnosti po život i zdravlje ili zbog neadekvatnih uslova za rad, on ima pravo i na naknadu u visini osnovne plate. Prema mišljenju direktora policije, neadekvatni uslovi za rad policije su (1) nerešeno stambeno pitanje, (2) neadekvatna plata i (3) nedostatak neophodnih tehničkih sredstava za rad. Tri su posledice ovakve odredbe.

Prvo, policijski službenik može da odbije zadatak. U slučaju Parade ponosa ili bilo kog drugog visoko rizičnog događaja to znači nereagovanje na bezbednosnu situaciju. Štaviše, on i dalje ima pravo na naknadu, bez obzira na neizvršeni zadatak. Posledice nisu teške ako je reč o pojedincu, ali u slučaju da to učini cela jedinica, teško je razlučiti da li je možda reč o pobuni.

Drugo, država je ta koja mora da obezbedi uslove za rad policajaca. Zbog toga ovaj član zakona deluje kao opravdanje za nemogućnost države da obezbedi normalan rad policijske službe. Ovakva odredba uzrokuje štetne posledice po bezbednost zemlje.

Treća nelogičnost je ta da veći deo sadašnjeg budžeta (više od 80%) ide na izmirivanje plata, a zajedno sa novim dodacima taj procenat će biti veći. U takvoj situaciji ostaće veoma malo sredstava za unapređenje uslova za svakodnevni rad policijskih službenika, a samim tim raste i verovatnoća prekida policijskog rada.

Obaveza svake države je da obezbedi bezbednost i zaštiti ljudska prava svojih građana. U Srbiji je prednost data bezbednosti države. Za ljudska prava trenutno nema sredstava. Policijski službenici bi trebalo da uvek budu „ponosni“, jer nije u pitanju samo održavanje Parade ponosa, već ideja o neophodnoj zaštiti ljudskih prava. A država je ta koja mora da obezbedi uslove za neophodni rad svih svojih organizacionih delova - na osnovu prethodne analize o tome šta je za taj rad zaista potrebno.

Autor je istraživač u Beogradskom centru za bezbednosnu politiku, bavi se problemima reforme policije. Tekst je dostupan i na sajtu Peščanika.